

PŘEDMLUVA

(z tištěné formy PD)

Tento sto šedesátý třetí svazek „Pramenného díla Ústředního statistického úřadu“ obsahuje výsledky definitivního zpracování statistik o pohybu obyvatelstva v letech 1934 až 1937. V řadě XIV., která přináší data o pohybu obyvatelstva, je sedmým sešitem. Data za léta předcházející jsou obsažena ve svazku 53 (za léta 1919 a 1920), 59 (1921 a 1922), 63 (1923 a 1924), 77 (1925-1927), 121 (1928-1930) a 145 (1931-1933); tímto svazkem se tedy uzavírá 19letá řada podrobných statistik o pohybu obyvatelstva na území bývalého Československa.

Způsob šetření a zpracování dat i hlavní zásady jejich publikace zůstaly v podstatě nezměněny od roku 1925, kdy naše statistika přirozené změny obyvatelstva byla zmodernisována a rozšířena. Větší úpravy si vyžádala jen koordinace se sčítáním lidu z r. 1930, zavádějícím poněkud změněnou klasifikaci povolání obyvatelstva a pak IV. decenální revise mezinárodní klasifikace příčin smrti a věku zemřelých. Všechny tyto a jiné úpravy zavedené od r. 1931 a, tedy připomenuté již v předcházejícím svazku, zůstaly beze změny i v tomto díle, stejně jako ostatní klasifikační stupnice. Výslovně tu upozorňujeme na zvláště podrobné vytrídění povolání, rozlišující i některé charakteristické druhy povolání, vybrané podle četnosti. Nepatrnou změnu doznala jen věková stupnice v tabulce o povolání ženichů, kde byly staženy okrajové skupiny.

Jiného druhu jsou úpravy vyvolané úspornými opatřeními omezující rozsah publikace. Takové redukce, citelné zvláště ve svazku 121, kde četné tabulky bylo nutno uveřejnit bez celostátního úhrnu anebo některá data jen v úhrnu za celé tříletí, byly značně sníženy již ve svazku 145 a v tomto svazku pak odstraněny téměř úplně, takže zhruba, odpovídá původnímu rozsahu svazku 77. Za to byly v pátém oddílu vynechány některé tabulky méně důležité, jako např. data o dřívějším rodinném stavu manželů, vzájemná kombinace jejich věku a některé podrobnosti o legitimaci nemanželských dětí. Naproti tomu zcela nové rozšíření publikace představuje rozdělení dětského věku na tři skupiny v tabulkách o povolání a sociálním postavení zemřelých a rozdělení úhrnného počtu rozvodů na dobrovolné a nedobrovolné v datech podle okresů bydliště.

Stejně jako v předcházejícím svazku 145 jsou v datech o narozených děti z manželství státem neuznaných (hlavně ze židovských sňatků rituelních) zařazovány s příslušnou poznámkou mezi děti nemanželské a v datech o zemřelých podle okresů se uvádějí odděleně osoby zemřelé v některých speciálních ústavech tam uvedených; jde tu o dlouhodobé ubytování chroniků, kteří podle bydliště sice náležejí do okresu, ale svou početností příliš porušují jeho demografickou strukturu.

Ze změn v administrativním rozdělení země dlužno zde připomenouti především vytvoření pěti nových politických okresů, a to berounského, bílinského, hořického, nymburského a zlínského, které však s výjimkou posledního zůstaly v hranicích soudních okresů, takže srovnatelnost není porušena. Menší změny se uvádějí v poznámkách k okresním tabulkám. Pokud se změny správního rozdělení staly během roku, mohly býti při zpracování našich dat respektovány až od 1. ledna roku následujícího.

Statistické zpracování dat zde uveřejněných řídili po technické stránce statist. rada Ing. L. Aust a po něm vrchní statist. komisař M. Šťastný, v pracích tabelárních měli vedení vrch. stat. tajemník J. Laube, stat. adjunkt F. Polreich, stat. správce V. Buben, stat. oficiálka R. Jelínková a vrch. kanc. oficiantka T. Moravcová, práce publikační pak vedl statist. komisař A. Robek se stat. adjunktem B. Konopáskem.

V Praze v říjnu 1941.

Dr. Albin Oberschall,
vicepresident
Ústředního statistického úřadu.

Dr. Václav Sekera,
odborový rada,
přednosta I. odboru